

Typering en omvang jeugdhulpaanbieders op basis van DigiMV

Jan Mol

Rudi Bakker

Den Haag, februari 2023

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Beschrijving van de gebruikte DigiMV data	4
3.	Resultaten	7
3.1	Opbrengsten	7
3.2	Personeel	9
3.3	Aantal cliënten	9
4.	Conclusie	12

1. Inleiding

Het ministerie van VWS heeft behoefte aan nader inzicht in het landschap van jeugdhulpaanbieders in termen van omvang en type aanbieder. Bij type aanbieder kan gedacht worden aan jeugd-ggz, gehandicaptenzorg, jeugd- en opvoedondersteuning etc. Deze informatiebehoefte is niet te vervullen vanuit de bestaande statistiek 'Beleidsinformatie Jeugd'. In de Beleidsinformatie Jeugd worden namelijk jongeren met jeugdzorg geteld. De jeugdhulpaanbieders zijn de leveranciers van gegevens aan het CBS over de door hen verleende jeugdzorg, maar zijn zij niet zelf het onderzoeksobject. In de Beleidsinformatie Jeugd is geen informatie beschikbaar over omvang en type aanbieder en is hierdoor niet geschikt als databron.

Een andere mogelijke bron voor het verkrijgen van inzichten in omvang en type aanbieder is de databank DigiMV van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. DigiMV bevat de digitale jaardocumenten van (groepen van) ondernemingen die geheel of gedeeltelijk gefinancierd worden via de Zorgverzekeringswet (Zvw), de Wet langdurige zorg (Wlz) en/of de Jeugdwet. Zie <https://www.jaarverantwoordingzorg.nl>. Deze jaardocumenten zijn openbaar beschikbaar en bevatten o.a. informatie over het type instelling, over opbrengsten (wel/niet uit jeugdwet), over personeel (wel/niet jeugdwet) en over het aantal cliënten jeugdwet.

Op verzoek van het ministerie van VWS heeft het CBS een kort vooronderzoek gedaan naar welke informatie over type en omvang aanbieder samen te stellen is op basis van deze jaardocumenten. In dit rapport worden de resultaten van dit vooronderzoek beschreven. In overleg met het ministerie van VWS zal bekeken worden wat eventuele vervolgstappen kunnen zijn.

2. Beschrijving van de gebruikte DigiMV data

In beginsel zijn alle jeugdhulpaanbieders jaarverantwoordingsplichtig. Uitzondering zijn solistische werkende jeugdhulpverleners (zzp-ers), deze hoeven in het geheel geen jaarverantwoording te doen. Kleine jeugdhulpaanbieders, de zogenaamde micro-entiteiten met een netto-omzet van minder dan 700.000 euro en/of minder dan 10 fte personeel en/of minder dan 350.000 aan vaste activa, kunnen een vereenvoudigde verantwoording doen. Dit houdt in dat ze een vereenvoudigde balans en resultatenrekening aanleveren en dat een accountsverklaring niet nodig is.

Het bestand met alle jaardocumenten ontvangt het CBS al gedurende vele jaren rechtstreeks van het CIBG (onderdeel van het ministerie van VWS) en wordt binnen het CBS al jaren gebruikt om de verlies- en winstrekening van zorginstellingen en jeugdhulpaanbieders vast te stellen.

De meeteenheid van DigiMV is de ondernemingengroep. Dat is de (groep van) onderneming(en) die feitelijk optreedt als financiële transactor. Operationeel wordt de (groep van) onderneming(en) gedefinieerd als de meest omvattende verzameling van in Nederland gevestigde juridische eenheden waarover zeggenschap kan worden uitgeoefend. Een ondernemingengroep wordt ook wel aangeduid met concern. De ondernemingengroepen worden ingedeeld naar economische hoofdactiviteit conform de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) 2008. Hierbij is sprake van een zogenaamde institutionele invalshoek waarbij alle nevenactiviteiten van de beschouwde ondernemingengroepen worden meegenomen. Jaar-op-jaar ontwikkelingen in financiën en personeel worden mede beïnvloed door populatieveranderingen van/binnen het concern. Wijzigingen van de hoofdactiviteit, oprichtingen en opheffingen leiden tot veranderingen in de populatie van ondernemingengroepen. Ook fusies, overnames en splitsingen kunnen resulteren in wijzigingen in de populatie.

Voor dit vooronderzoek zijn de jaardocumenten over 2021 gebruikt. Het DigiMV bestand over 2021 bevat jaardocumenten van ruim 4 duizend ondernemingengroepen. Van deze 4 duizend ondernemingengroepen zijn degenen geselecteerd die bij de variabele 'type zorg' hebben aangegeven dat zij ofwel 'jeugdhulp gefinancierd uit Jeugdwet (ook gesloten jeugdhulpplaatsingen)' ofwel 'jeugdbescherming en jeugdreclassering (gecertificeerde instelling)' leveren. Met deze selectie blijven er 2 057 ondernemingengroepen over¹. Om onthulling van individuele concerns te vermijden zijn alle aantallen hierna afgerond op vijftallen.

Bij elkaar opgeteld hadden deze 2 055 ondernemingengroepen volgens hun jaardocumenten in 2021 samen 4,6 miljard euro opbrengsten Jeugdwet (ingevuld door 1805 concerns).

Daarmee dekken deze 2 055 ondernemingengroepen nog niet het gehele jeugdzorgveld af, maar vermoedelijk wel het overgrote deel². Solistische werkende jeugdhulpaanbieders ontbreken in de DigiMV-bestanden, maar vanwege hun kleine omvang zullen zij een relatief kleine bijdrage leveren aan de totale opbrengsten van de sector en het totale aantal fte in de sector.

¹ Er zijn 135 concerns die zichzelf niet typeren als jeugdhulpaanbieder, maar zij hadden wel opbrengsten, personeel of cliënten jeugdzorg. Nadere bestudering van deze groep leert dat dit een bonte verzameling van organisaties is, waaronder ziekenhuizen, thuiszorg, gehandicaptenzorg en zelfs jeugdzorginstellingen

² In het rapport Stelsel in Groei

(<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2020D53565&did=2020D53565>) werden de kosten voor individuele maatwerkvoorzieningen Jeugd in 2019 geraamd op 4,7 miljard euro.

Naast de variabele ‘type zorg’ bevat het jaardocument ook een variabele met een nadere typering van het type zorg ‘jeugdhulp gefinancierd uit Jeugdwet (ook gesloten jeugdhulpplaatsingen)’. Deze nadere typering kent de volgende indeling:

- Gesloten jeugdhulp
- Uitsluitend persoonsgebonden budgetfinanciering (Jeugdwet)
- Geestelijke gezondheidszorg (Jeugdwet)
- Gehandicaptenzorg (Jeugdwet).

Een ondernemingengroep kan meer dan één antwoord aankruisen. In tabel 2.1 is te zien hoe de 2 055 ondernemingengroepen verdeeld zijn over de verschillende categorieën.

Tabel 2.1 Aantal ondernemingengroepen naar typering zoals opgegeven in DigiMV, 2021

Typering	Aantal ondernemingen groepen	%
Jeugdhulp, geestelijke gezondheidszorg (JH: GGZ)	585	29%
Jeugdhulp, gehandicaptenzorg (JH: GHZ)	225	11%
Jeugdhulp, zowel GGZ als GHZ (JH: GGZ+GHZ)	125	6%
Jeugdhulp, gesloten jeugdhulp (JH: gesloten)	30	2%
Jeugdhulp, PGB (JH: PGB)	165	8%
Jeugdhulp, zonder nadere typering (JH: onbekend)	905	44%
Jeugdbescherming & jeugdreclassering (JB&JR)	20	1%
Totaal	2 055	100%

In tabel 2.1 valt op dat er 20 ondernemingengroepen zijn, die zichzelf typeren als jeugdbescherming & jeugdreclassering. Er zijn in Nederland echter maar 13 gecertificeerde instellingen. Een aantal instellingen die deze typering hebben aangevinkt, lijken op basis van de naam van het concern een gezinshuis of thuiszorgorganisatie te zijn. De typering wordt dus niet door alle ondernemingen correct ingevuld.

Hierbij moet worden opgemerkt dat concerns die aangeven zowel jeugdhulp te verlenen als jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn getypeerd als JB & JR. De categorie Gesloten jeugdhulp bevat alle concerns die aangeven deze vorm van jeugdhulp te leveren ongeacht eventuele andere vormen van jeugdhulp.

In dit vooronderzoek is vervolgens gekeken naar wat deze ondernemingengroepen hebben ingevuld bij de DigiMV-onderdelen over opbrengsten, personeel en cliënten jeugdzorg. Niet alle 2 055 ondernemingengroepen hebben elk van deze onderdelen ingevuld, zie tabel 2.2. Uit tabel 2.2 blijkt dat van ongeveer een kwart van de jeugdhulpaanbieders informatie op minstens een van de drie onderwerpen ontbreekt. Enkele tientallen concerns die hebben aangegeven dat zij jeugdzorg leveren, gaven geen nadere informatie over bedrijfsopbrengsten, personeel of cliënten. Zoals eerder genoemd, kunnen micro-entiteiten een vereenvoudigde opgave doen. Zij hoeven de gegevens over cliënten niet in te vullen, maar de in dit onderzoek gebruikte variabelen over opbrengsten en personeel wel.

Tabel 2.2 Mate waarin opbrengsten, personeel en cliënten jeugdzorg zijn ingevuld.

Typering	Totaal aantal	Alle drie onderdelen ingevuld	Opbrengsten ingevuld	Personeel ingevuld	Cliënten ingevuld	Alle drie de onderdelen niet ingevuld
JH: GGZ	585	500	540	550	540	15
JH: GHZ	225	155	190	200	180	10
JH: GGZ+GHZ	125	95	110	120	110	.
JH: gesloten	30	20	30	25	25	.
JH: PGB	165	105	130	135	115	20
JH: onbekend	905	700	795	825	785	40
JB&JR	20	5	15	20	5	.
Totaal	2 055	1 580	1 805	1 870	1 765	90

3. Resultaten

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de resultaten voor opbrengsten, personeel en cliënten bekeken.

3.1 Opbrengsten

Als eerste is gekeken naar de omvang van de ondernemingsgroepen in termen van de totale bedrijfsopbrengsten. De meeste instellingen voor geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en gehandicaptenzorg (GHZ) behoren tot de grote instellingen met meer dan een miljoen euro bedrijfsopbrengsten in 2021, zie tabel 3.1.1

Tabel 3.1.1 Aantal jeugdzorgaanbieders naar type aanbieder en totale bedrijfsopbrengsten

Typering	Lager dan 250.000	250.000 tot 500.000	500.000 tot 1.000.000	Hoger dan 1.000.000	geen/ onbekend	Totaal
JH: GGZ	110	70	110	285	5	585
JH: GHZ	25	35	35	125	.	225
JH: GGZ+GHZ	20	25	25	55	.	125
JH: gesloten	10	5	5	15	.	30
JH: PGB	65	35	30	35	.	165
JH: onbekend	255	200	155	280	15	905
JB&JR	5	.	.	15	.	20
Totaal	490	365	360	810	25	2 055

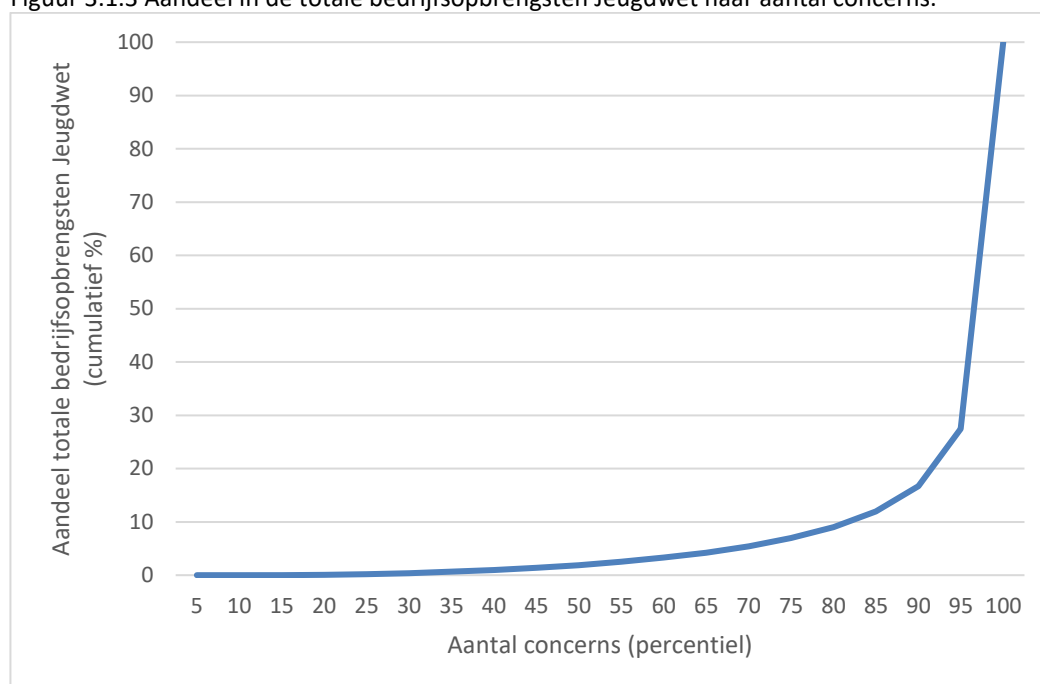
Wanneer alleen de bedrijfsopbrengsten worden meegeteld uit zorg volgens de Jeugdwet, dan had twintig procent van alle concerns een omzet van meer dan een miljoen en bijna veertig procent een omzet van minder dan 250 duizend euro (tabel 3.1.2). Overigens hebben 230 jeugdzorgaanbieders wel hun totale bedrijfsopbrengsten ingevuld, maar niet de opbrengsten uit de Jeugdwet.

Tabel 3.1.2 Aantal jeugdzorgaanbieders naar type aanbieder en opbrengsten Jeugdwet

Typering	Lager dan 250.000	250.000 tot 500.000	500.000 tot 1.000.000	Hoger dan 1.000.000	geen/ onbekend	Totaal
JH: GGZ	200	85	95	160	50	585
JH: GHZ	70	35	20	65	35	225
JH: GGZ+GHZ	45	20	10	30	15	125
JH: gesloten	15	.	.	10	.	30
JH: PGB	90	20	10	5	35	165
JH: onbekend	345	180	125	145	110	905
JB&JR	.	.	.	15	5	20
Totaal	770	345	265	430	255	2 055

In figuur 3.1.3 is te zien dat de verdeling van de bedrijfsopbrengsten uit de Jeugdwet onevenredig over de concerns is verdeeld. Tachtig procent van de concerns behaalt samen ongeveer 10 procent van de totale bedrijfsopbrengsten. Vijf procent van de concerns met de hoogste bedrijfsopbrengsten behalen samen meer dan 30 procent van de totale bedrijfsopbrengsten Jeugdwet.

Figuur 3.1.3 Aandeel in de totale bedrijfsopbrengsten Jeugdwet naar aantal concerns.

Met bovenstaande gegevens is het ook mogelijk om het aandeel te berekenen van de omzet uit de Jeugdwet ten opzichte van de totale bedrijfsopbrengsten (tabel 3.1.4). Hieruit blijkt dat ruim de helft van de jeugdhulpaanbieders zonder nadere typering, meer dan 75 procent van hun omzet haalt uit zorg volgens de Jeugdwet. Ook is te zien dat aanbieders van GGZ en GHZ aan jongeren, daarnaast vaak ook andere activiteiten ontplooiën. Het ligt voor de hand dat dit zal gaan om GGZ- en GHZ-zorg aan volwassenen.

Tabel 3.1.4 Aantal jeugdzorgaanbieders naar type en aandeel opbrengsten Jeugdwet in de totale bedrijfsopbrengsten

Typering	<25%	25-50%	50-75%	>75%	geen/ onbekend	Totaal
JH: GGZ	150	85	80	225	50	585
JH: GHZ	110	35	20	25	35	225
JH: GGZ+GHZ	35	35	15	20	20	125
JH: gesloten	5	.	.	20	5	30
JH: PGB	50	25	10	45	35	165
JH: onbekend	130	80	110	475	110	905
JB&JR	0	.	.	15	5	20
Totaal	475	265	240	825	255	2 055

3.2 Personeel

Vervolgens is gekeken naar de informatie over personeel in fulltime eenheden (fte).

Tabel 3.2.1 toont het aandeel fte werkzaam in jeugdzorg ten opzichte van het totale aantal fte van de ondernemingsgroep. Het patroon in tabel 3.2.1 lijkt erg op dat in tabel 3.1.3 over het aandeel opbrengsten Jeugdwet.

Tabel 3.2.2 Aantal jeugdzorgaanbieders naar type en aandeel personeel jeugdzorg ten opzichte van totale aantal fte

Typering	<25%	25-50%	50-75%	>75%	geen/ onbekend	Totaal
JH: GGZ	140	90	75	245	35	585
JH: GHZ	105	35	30	30	25	225
JH: GGZ+GHZ	35	30	25	25	5	125
JH: gesloten	5	.	.	20	5	30
JH: PGB	40	30	15	50	30	165
JH: onbekend	120	85	105	505	80	905
JB&JR	.	.	.	15	.	20
Totaal	445	275	255	895	185	2 055

3.3 Aantal cliënten

Honderd ondernemingsgroepen hebben aangegeven dat zij meer dan duizend cliënten jeugdzorg hadden in 2021 (tabel 3.3.1). De meeste ondernemingsgroepen hebben minder dan 50 jongeren met jeugdzorg geholpen. Micro-entiteiten hoeven in de vereenvoudigde jaardocumenten geen gegevens in te vullen over het aantal cliënten jeugdzorg.

Tabel 3.3.1 Aantal jeugdzorgaanbieders naar type en aantal cliënten jeugdzorg in 2021.

Typering	< 50	50-250	250-1 000	> 1 000	geen/ onbekend	Totaal
JH: GGZ	160	215	125	40	45	585
JH: GHZ	105	45	20	10	45	225
JH: GGZ+GHZ	70	25	10	5	15	125
JH: gesloten	10	5	5	10	5	30
JH: PGB	100	15	.	0	45	165
JH: onbekend	495	195	60	35	120	905
JB&JR	5	.	.	.	15	20
Totaal	945	495	225	100	290	2 055

Voor de meeste concerns die jeugdzorg verrichten, zijn de meeste cliënten ook jongeren. Voor duizend van hen bestaat het cliëntenbestand voor meer dan 75 procent uit cliënten jeugdzorg (tabel 3.3.2).

Tabel 3.3.2 Aantal jeugdzorgaanbieders naar type en aandeel cliënten jeugdzorg ten opzichte van totale aantal cliënten

Typering	<25%	25-50%	50-75%	>75%	geen/ onbekend	Totaal
JH: GGZ	130	75	75	275	30	585
JH: GHZ	105	35	25	40	20	225
JH: GGZ+GHZ	40	30	30	25	5	125
JH: gesloten	5	.	.	20	5	30
JH: PGB	30	35	20	55	25	165
JH: onbekend	110	80	100	565	50	905
JB&JR	0	0	.	15	.	20
Totaal	425	250	255	1 000	135	2 055

In DigiMV kan worden aangegeven welke hulpvormen de jongeren met jeugdhulp hebben ontvangen. Tabel 3.3.3 laat de verdeling over de hulpvormen zien. In deze tabel vallen een aantal zaken op, die mogelijk wijzen op kwaliteitsproblemen of onderlinge inconsistentie van de in DigiMV ingevulde gegevens. Binnen de scope van dit onderzoek konden deze opvallende zaken niet verder uitgezocht worden. Het gaat om de volgende zaken:

- Er wordt veel 'wijkteamhulp' geleverd door jeugdhulpaanbieders. De hulpvorm 'jeugdhulp geleverd door het wijkteam' is bedoeld voor jeugdhulp die het wijkteam zelf levert en waarvoor dus niet wordt doorverwezen naar een jeugdhulpaanbieder. In de praktijk kan een gemeente de taken van een wijkteam op het gebied van jeugdhulp onderbrengen bij een jeugdhulpaanbieder, zowel de toegangstaken als de hulpverleningstaken. Het is onbekend of de mate waarin dit gebeurt een verklaring kan zijn voor het aantal cliënten wijkteamhulp zoals dat in de jaardocumenten is opgegeven. Mogelijk speelt er ook een definitiekwestie, waarbij aanbieders die zelf ook gebiedsgericht werken (maar geen formele wijkteamfunctie vervullen) sommige cliënten meetellen bij deze hulpvorm.
- Ook enkele ondernemingengroepen met als typering GGZ en/of GHZ hebben een (beperkt aantal) cliënten gesloten plaatsing ingevuld.

Tabel 3.3.3 Aantal cliënten jeugdhulp 2021, naar type concern en naar hulpvorm

Typering	Zonder verblijf, wijkhulp	Zonder verblijf, niet wijkhulp	Met verblijf, pleegzorg	Met verblijf, gezins- gericht	Met verblijf, gesloten plaatsing	Met verblijf, anders
JH: GGZ	1 190	227 270	2 060	585	20	5 550
JH: GHZ	2 550	26 120	2 010	1 000	20	4 290
JH: GGZ+GHZ	85	17 590	25	785	5	2 425
JH: gesloten	110	19 375	4 010	550	1 050	1 715
JH: PGB	110	2 970	20	155	.	360
JH: onbekend	44 680	103 900	10 980	3 290	215	5 725
JB&JR	.	15	1 965	65	.	.
Totaal	48 725	397 235	21 065	6 430	1 310	20 065

Op basis van de Beleidsinformatie Jeugd hadden in 2021 371 360 unieke jongeren jeugdhulp (in natura of via PGB), 35 320 jongeren jeugdbescherming en 6 230 jongeren jeugdreclassering. Een rechtstreekse vergelijking met het totale aantal cliënten uit de optelling van alle jaardocumenten uit DigiMV is niet mogelijk, omdat in de optelling uit DigiMV jongeren die bij meerdere aanbieders zorg hebben gehad meerdere keren worden meegeteld.

4. Conclusie

Het indelen van jeugdhulpaanbieders naar type en omvang met behulp van gegevens uit DigiMV is deels mogelijk. Aan de hand van de door de instellingen zelf aangevinkte typering kan een deel van de jeugdzorg beoordeeld worden als jeugd-GGZ of gehandicaptenzorg. Deze instellingen kunnen ook ingedeeld worden naar grootte op basis van hun bedrijfsopbrengsten, personeelsomvang en cliënten. Dit wordt lastiger als concerns zowel GGZ als gehandicaptenzorg leveren. Ook het type zorg van concerns die zichzelf typeren als jeugdzorgaanbieder zonder nadere omschrijving is moeilijk te duiden. Zij leveren alle vormen van jeugdhulp van wijkhulp tot gesloten plaatsing aan toe.

Wanneer een concern niet in DigiMV aangeeft dat zij jeugdhulp levert, wil dat nog niet zeggen dat het geen jeugdhulpaanbieder is. Sommige van deze concerns lijken wel degelijk jeugdhulp te leveren omdat ze wel opbrengsten, of personeel of cliënten jeugdzorg opgeven in het jaardocument.

Ook zijn er in dit onderzoek meerdere ondernemingsgroepen gevonden waarbij sprake lijkt van een onjuiste invulling in DigiMV van het soort jeugdhulp dat geleverd wordt. Dit alles maakt dat de uitkomsten van dit onderzoek op onderdelen met enige voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd. De beperkte scope van dit onderzoek bracht met zich mee dat er geen controles zijn uitgevoerd op de kwaliteit van de invulling in DigiMV en dat de gepresenteerde tellingen zijn gebaseerd op de gegevens zoals die in DigiMV zijn ingevuld.